

Donnchadh Ó hAodha

Co. Chorcaí

An mbaineann an freagra seo le tuairim phearsanta an fhreagróra nó an bhfuil sé déanta thar ceann na heagraíochta thuasluaite?

Pearsanta

An bhfuil tú toilteanach go bhfoilseofar an freagra seo ar shuíomh gréasáin na Roinne www.ahg.gov.ie?

Tá

Cumarsáid faoi alt 9 den Acht (Litreacha, ríomhphoist & cora poist)

Dualgais reatha faoin Acht:

- Cumarsáid a fhreagairt sa teanga ina bhfuarthas í;
- Faisnéis i scríbhinn nó leis an bpost leictreonach a eisiúint i nGaeilge nó go dátheangach.

1. I do thuairimse, an leor na dualgais seo, an bhfuil siad iomarcach nó an dteastaíonn leasú orthu?

Sásúil, dá mbeadh sé á fheidhmiú go cumasach

Foilseacháin faoi alt 10 den Acht

Dualgais reatha faoin Acht:

- Doiciméid áirithe a fhoilsiú go comhuaineach i nGaeilge agus i mBéarla (m.sh. tuarascálacha bliantúla, cuntais iniúchta, tograí beartais phoiblí, ráitis straitéise srl.

2. I do thuairimse, an leor na dualgais seo, an bhfuil siad iomarcach nó an dteastaíonn leasú orthu?

Sásúil, dá mbeadh sé i bhfeidhm i gceart

Comharthaí, stáiseanóireacht & fógairtí taifeadta béil faoi na Rialacháin faoin Acht (I.R. Uimh. 391 de 2008)

Dualgais reatha faoin Acht:

- Cloí leis na Rialacháin maidir le húsáid na Gaeilge agus an Bhéarla ar chomharthaí, ar stáiseanóireacht agus i bhfógairtí taifeadta béil.

3. I do thuairimse, an leor na dualgais seo, an bhfuil siad iomarcach nó an dteastaíonn leasú orthu?

Sásúil

Scéimeanna Teanga faoin Acht

Is iad na scéimeanna teanga croílár an Achta Teanga. Leagtar amach sna scéimeanna teanga an córas trína bhforbraíonn comhlachtaí poiblí a gcuid seirbhísí trí Ghaeilge thar thréimhse ama. Is trí na scéimeanna teanga a dhéileáiltear le húsáid na Gaeilge ar shuíomhanna gréasáin, ar bhileoga, ar bhróisiúir, ar fhoirmeacha, trí sheirbhísí teileafóin, trí sheirbhísí idirphearsanta eile, trí sheirbhísí ar líne srl.

4. (a) I do thuairimse, an bhfuil córas na scéimeanna teanga sásúil, an bhfuil sé iomarcach nó an dteastaíonn leasú air?

Níl na scéimeanna iomarcach in aon tslí, agus dealraíonn sé nach bhfuiltear ag cloí leis foláirimh seo le tamall.

4. (b) An bhfuil malairt córais a mholfá a bheadh níos éifeachtaí agus níos éifeachtúla?

Féach na roghanna atá molta ag an gCoimisinéir Teanga. B'fhéidir go mbeadh éifeacht níos mó leo.

Seirbhísí ó chomhlachtaí poiblí sa Ghaeltacht

Sa chaoi is gur féidir leis an Stát tacú le stádas agus le húsáid na Gaeilge sa Ghaeltacht, tá sé an-tábhachtach go mbeidh pobal na Gaeltachta ábalta a ngnóthaí oifigiúla a dhéanamh leis an Stát trí Ghaeilge.

5. (a) An bhfuil tú sásta leis na seirbhísí atá á soláthar trí Ghaeilge ag comhlachtaí poiblí sa Ghaeltacht?

NÍL

5. (b) An bhfuil leasuithe a mholfá a chuirfeadh le héifeachtacht agus le héifeachtúlacht na gcomhlachtaí poiblí sa réimse seo?

Ba mhór an ní é dá mbeadh na polasaithe/socruithe atá ann cheana féin á gcur i bhfeidhm. Níl "phionós" d'aon saghas á chur ar éinne ná comhlíonann socruithe atá ann cheana féin - mar shin ní gá d'éinne a dheineann faillí sna dualgais a ghlacann an státchóras air féin ar son na Gaeltachta bheith buartha.

Forálacha eile faoin Acht

Tá forálacha eile san Acht a dhaingníonn cearta maidir le húsáid na Gaeilge san Oireachtas, sna cúirteanna agus i gcóras logainmneacha an Stáit.

6. I do thuairimse, an leor na forálacha seo, an bhfuil siad iomarcach nó an dteastaíonn leasú orthu?

Aighneacht ar son Billí san Oireachtas a bheith curtha chun cinn sa dá theanga oifigiúil ón tosach. An cúla Níor thóg sé i bhfad ar an Rialtas nua a toghadh i Márta 2011 beart beag suarach i gcoinne na Gaeilge a achtú. D'fhéach an tAire Dlí agus Cirt chuige gan aon ró-mhoill leagan amach nua ar bhonn dlí a chur i bhfeidhm nuair a bheadh Bille rite

ina Acht. Dob é sin, go bhféadfaí leagan den Acht i dteanga oifigiúil amháin (sé sin, an Béarla, nach mór i gcónaí) den dlí nua a chur ar fáil láithreach ar an idirlín an fhaid is go raibh an leagan sa teanga eile (An Ghaeilge) á ullmhú – rud a thógfadh 6 seachtain dar leis. Ní féidir ná tuigeann sé nach mar sin a bhíonn m.sh. bhí moill curtha ar chás cúirte i 2011 mar nach raibh fáil as Gaeilge ar Acht Dí a ritheadh i 2000. Féach freisin an easpa slachta agus neamhphroifisiúntacht a bhain leis An Roinn Comhshaoil maidir le leagan Gaeilge den treoir d'íocaíochtaí muirear teaghlaigh ar líne (www.householdcharge.ie) a d'fhógraíodar ag tús 2012. Ag dul i dtreo an réitigh Agus an cheist á scrúdú le haigne an réitigh agus an chothramais, ní bheadh sé deacair réiteach sásúil ar an scéal a shamhlú. Más gá do na hAchtanna ar fad a bheith ar fáil as Gaeilge agus Béarla ar deireadh, mar atá ceangailte i mBunreacht na hÉireann, canathaobh nach mbeadh na Billí ar fad ar fáil sa dá theanga ón tús? Bheadh buntáistí nach beag ag baint leis an gcur chuige seo. De bharr gur as Béarla amháin, nach mór, a bhíonn na Billí, ní féidir leasuithe a mholadh orthu agus iad á bplé, ach i mBéarla amháin, rud a chinntíonn gur as Béarla amháin a chaitheann an díospóireacht a bheith. Is minic cuid againn ag lochtú na dTeachtaí Dála agus Seanadóirí mar gheall ar a laghad Gaeilge a labhraítear i dTithe an Oireachtais, ach nuair a chuimhnítear nach bhfuil deis ann an Ghaeilge a úsáid, go praiticiúil, nuair a bhíonn Bille á phlé – de bharr go mbíonn an bille féin i mBéarla amháin. D'fhéadfaí Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003 a leasú go cuí chun an chéim san a bhaint amach. Chinnteodh sé freisin go mbeadh na hAchtanna ar fáil sa dá theanga ag an am gcéanna agus ní bhainfeadh sé cearta de dhream ar bith. Chun go mbeadh socruithe riaracháin déanta go cuí agus in am, d'fhéadfaí am tosaithe an leasaithe a bheith i 2013.

Comhlachtaí poiblí faoin Acht

Cuireann an tAcht dualgas ar chomhlachtaí poiblí, atá liostaithe faoin Acht, seirbhísí a sholáthar trí Ghaeilge. Tá liosta iomlán na gcomhlachtaí poiblí faoin Acht ar fáil ag www.ahq.gov.ie.

Tá na comhlachtaí poiblí seo a leanas liostaithe faoin Acht – Ranna agus oifigí Rialtais, údaráis áitiúla, ollscoileanna, institiúidí tríú leibhéal eile, coistí gairmoideachais, an Garda Síochána, an tSeirbhís Chúirteanna, na Coimisinéirí Ioncaim, Feidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte, gníomhaireachtaí, boird & cuideachtaí Stáit eile.

7. I do thuairimse, an bhfuil liosta na gcomhlachtaí poiblí faoin Acht cuí nó an dteastaíonn leasú sa réimse seo?

Tá

Oifig an Choimisinéara Teanga

Is faoin Acht a bunaíodh Oifig an Choimisinéara Teanga. Is é príomhról na hOifige ná monatóireacht a dhéanamh ar chur i bhfeidhm an Achta.

8. I do thuairimse, an bhfuil cumhachtaí agus feidhmeanna na hOifige sin dóthanach nó iomarcach agus an dteastaíonn leasuithe orthu?

Táid go maith mar atáid. Ní gá iad a mhaolú trí an oifig a chur i bhfolach laisatigh d'Oifig an Ombudsman

Go ginearálta

9. An bhfuil leasuithe eile a mholfa ar an Acht le cinntiú gur reachtaíocht í atá oiriúnach agus cuí dá feidhm?

Féach an freagra ar cheist 6

10. Céard iad na seirbhísí trí Ghaeilge a bhfuil éileamh agat féin orthu ó chomhlachtaí poiblí nó an gceapann tú gur cheart tosaíocht a thabhairt dóibh?

Bheith in ann gnó a dhéanamh trí Ghaeilge leis an gComhairle Contae, Coimisinéirí Ioncaim agus Ranna Stáit.

11. Céard iad na constaicí nó na deacrachtaí a fheictear duit a bhaineann le seirbhísí ar chomhchaighdeán a sholáthar i nGaeilge ag comhlachtaí poiblí?

Easpa Gaeilge a bheith ag furmhór na n-oifigeach sa Státchóras agus gan cheangal a bheith ann aon rud a dhéanamh mar gheall air

12. Céard iad na leasuithe a mholfa ar an Acht le forbairt a dhéanamh ar sheirbhísí Stáit trí Ghaeilge ar bhonn éifeachtach agus éifeachtúil ó thaobh costais de?

Féach arís ar Freagra 6 Chuirfeadh san go mór le stadas na teanga agus bheadh sé ina spreagadh an Ghaeilge a úsáid níos forleithne i gcúrsaí an tsaoil